

การเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา

สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*

PREPARATION FOR COMPETENCY-BASED SCHOOL CURRICULUM ADMINISTRATION
IN SCHOOLS FOR THE DEAF UNDER THE JURISDICTION OF
THE SPECIAL EDUCATION BUREAU

โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช

Sophon Chaiwattanakunwanich

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา ประเทศไทย

Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: sophon.ch@skru.ac.th

*Tel: 064-459-5465

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวชี้วัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรดังกล่าว และ 3) ศึกษาความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน 3 ระยะ ระยะที่ 1 พัฒนาตัวชี้วัดจากครูและบุคลากรทางการศึกษา 580 คน โดยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางจากข้อมูลเชิงปริมาณของครูและบุคลากรทางการศึกษา 264 คน และข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน ระยะที่ 3 ตรวจสอบความเป็นไปได้ด้วยการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง และแนวคำถามการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลการบริหารหลักสูตรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดทำหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร รวม 20 ตัวชี้วัด ข้อมูลมีความเหมาะสมต่อการวิเคราะห์ (KMO = 0.93) และโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก ($\chi^2/df = 1.17$, CFI = 1.00, GFI = 0.98, RMSEA = 0.02) 2) แนวทางควรเน้นการกำหนดสมรรถนะผู้เรียน การวางแผนการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ภาษามือไทยและสื่อประจักษ์สายตา และการประเมินตามสภาพจริง และ 3) แนวทางมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติระดับสูง ภายใต้การสนับสนุนด้านบุคลากร ทรัพยากร เทคโนโลยี และระบบนิเวศติดตามอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นกรอบพัฒนาการบริหารหลักสูตรโรงเรียนโสตศึกษาให้ตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และเหมาะสมกับบริบทเฉพาะของโรงเรียนโสตศึกษาในแต่ละแห่ง

คำสำคัญ: หลักสูตรฐานสมรรถนะ, การบริหารหลักสูตร, โรงเรียนโสตศึกษา, ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

Abstract

This study aimed to 1) Develop indicators for the administration of competency-based school curricula in schools for the deaf under the Office of Special Education Administration, 2) Examine guidelines for such curriculum administration, and 3) Assess the feasibility of implementing the proposed guidelines. A mixed-methods design was employed in three phases. In Phase 1, the indicators were developed using data from 580 teachers and educational personnel and analyzed through confirmatory factor analysis. In Phase 2, the curriculum administration guidelines were examined using quantitative data from 264 teachers and educational personnel and qualitative data from 12 school administrators. In Phase 3, the feasibility of implementing the proposed guidelines was assessed through a focus group discussion with five school administrators. The research instruments comprised a questionnaire, a semi-structured interview guide, and a focus group discussion guide. Data were analyzed using means, standard deviations, t tests, F tests, confirmatory factor analysis, and content analysis. The findings revealed that 1) The curriculum administration model comprised four components: curriculum development, planning for curriculum implementation, curriculum implementation, and curriculum evaluation, encompassing 20 indicators. The data were suitable for factor analysis ($KMO = 0.093$, and the model demonstrated an excellent fit with the empirical data ($\chi^2/df = 1.17$, $CFI = 1.00$, $GFI = 0.98$, $RMSEA = 0.02$; 2) The guidelines should emphasize the specification of learner competencies, planning for curriculum implementation, active learning using Thai Sign Language and visual learning materials, and authentic assessment; and 3) The proposed guidelines were considered highly feasible for implementation, provided that sustained support was available in terms of personnel, resources, technology, and supervision and monitoring systems. The findings can serve as a systematic framework for improving curriculum administration in schools for the deaf, enabling it to respond to learners' specific educational needs and the distinctive contexts of individual schools.

Keywords: Competency-Based Curriculum, Curriculum Administration, Schools for The Deaf, Students with Hearing Impairment

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่จัดการศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560) แผนนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ภายใต้ทิศทางดังกล่าว แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะจึงมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะไปใช้ในการปฏิบัติ การแก้ปัญหา และการเผชิญสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในบริบทของประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้ขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง โดยได้มุ่งปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้จากการเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาไปสู่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาศักยภาพอย่างรอบด้าน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2564) ทิศทางดังกล่าวทำให้หลักสูตรสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกเชิงปฏิบัติที่แปลงนโยบายและเป้าหมายของหลักสูตรระดับชาติไปสู่การจัดการเรียนรู้ในระดับโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยเหตุนี้ การบริหารหลักสูตรจึงมิใช่เพียงการจัดทำเอกสารหลักสูตรให้ครบถ้วนตามข้อกำหนด หากแต่เป็นกระบวนการบริหารเชิงระบบที่ครอบคลุมการจัดทำหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร เพื่อให้การใช้หลักสูตรมีทิศทาง มีความต่อเนื่อง สามารถตรวจสอบผลได้ และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างแท้จริง (ปิยวรรณ ประหยดทรัพย์ และอัจฉรา นิยมภา, 2567)

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาไม่อาจดำเนินการภายใต้แนวทางเดียวกันกับผู้เรียนทุกกลุ่มโดยปราศจากการพิจารณาความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งมีความต้องการจำเป็นเฉพาะด้านภาษา การสื่อสาร การรับรู้ข้อมูล และการเข้าถึงประสบการณ์การเรียนรู้ โรงเรียนโสตศึกษาจึงจำเป็นต้องเตรียมการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มนี้ ทั้งการใช้ภาษามือไทยเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสาร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านสื่อประจักษ์สายตา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีช่วยสื่อสาร และการประเมินตามสภาพจริงที่สามารถสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ โรงเรียนโสตศึกษาอาจเผชิญข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ การกำหนดสมรรถนะ ที่เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน การจัดทำแผนผังสมรรถนะที่เชื่อมโยงหลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้ การเตรียมครู สื่อ และเทคโนโลยีเฉพาะทาง ตลอดจนการออกแบบการวัดและประเมินผลที่ไม่ลดทอนศักยภาพของผู้เรียนจากข้อจำกัดด้านภาษาและการสื่อสาร ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนโสตศึกษาไม่ใช่เพียงการปรับใช้หลักสูตรทั่วไปกับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หากแต่ต้องเป็นการเตรียมการเชิงระบบที่คำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้และเงื่อนไขเฉพาะของผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง (สิริลักษณ์ มณีรัตน์ และคณะ, 2566)

แม้งานวิจัยที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาทั่วไปไว้อย่างกว้างขวาง แต่ยังพบช่องว่างสำคัญในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ กล่าวคือ ยังขาดตัวชี้วัดและแนวทางการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ออกแบบขึ้นโดยคำนึงถึงบริบทเฉพาะของโรงเรียนโสตศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งในมิติของภาษา วัฒนธรรมการสื่อสาร การเข้าถึงประสบการณ์การเรียนรู้ การใช้สื่อประจักษ์สายตา และระบบสนับสนุนที่แตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป ช่องว่างดังกล่าวนี้ทำให้การนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ในโรงเรียนโสตศึกษาอาจยังไม่สามารถสะท้อนศักยภาพและความต้องการจำเป็นของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้อย่างครบถ้วน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยมุ่งพัฒนาตัวชี้วัด ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตร และตรวจสอบความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของแนวทางดังกล่าว เพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนาระบบบริหารหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของแนวทางเต็มการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อให้สามารถพัฒนาตัวชี้วัดศึกษาแนวทาง และตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปใช้ได้อย่างเป็นระบบ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และระยะที่ 3 การศึกษาความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของแนวทาง ทั้งนี้ การวิจัยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา รหัสจริยธรรมการวิจัย SCPHYLIRB-2569/051 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2569

การสร้างเครื่องมือวิจัยดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อนำมากำหนดกรอบองค์ประกอบ นิยามเชิงปฏิบัติการ และตัวชี้วัดของการวิจัย จากนั้นจึงพัฒนาข้อคำถามในแบบสอบถามและแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนของถ้อยคำ ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ก่อนปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 772 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 580 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ทั้งนี้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดให้มีความเพียงพอต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยคำนึงถึงเกณฑ์จำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 10 - 20 เท่าของจำนวนตัวแปรสังเกต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 4 ด้าน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เครื่องมือได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านอยู่ระหว่าง 0.87 - 0.93 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา โดยใช้ฐานประชากรเดียวกับการวิจัยในระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 264 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมประชากรครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนโสตศึกษา สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษา จำนวน 12 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา หรือเป็นผู้รับผิดชอบงานวิชาการและงานหลักสูตร มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรหรือการจัดการศึกษาพิเศษ และยินดีให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามที่พัฒนาจากระยะที่ 1 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และการทดสอบ F-test ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์

เนื้อหา เพื่อนำผลทั้งสองส่วนมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา

ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของแนวทางเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา โดยใช้การสนทนากลุ่มกับผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารหลักสูตร การนิเทศภายใน หรือการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และสามารถให้ข้อคิดเห็นเชิงนโยบายหรือเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวกับการนำแนวทางไปใช้ในบริบทสถานศึกษาได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสนทนากลุ่มกึ่งโครงสร้าง ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสังเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปใช้ เงื่อนไขสนับสนุนที่จำเป็น และข้อควรคำนึงในการขับเคลื่อนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า โมเดลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 2) การวางแผนการใช้หลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) การประเมินหลักสูตร รวมทั้งสิ้น 20 ตัวชี้วัด ก่อนดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล พบว่า ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ 0.93 และค่า Bartlett's test of sphericity เท่ากับ 6277.33 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์กันเพียงพอและเหมาะสมต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ทั้งนี้ เพื่อให้การนำเสนอผลการวิจัยมีความชัดเจนและเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นลำดับ ได้แก่ ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักของโมเดล ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบรายตัวชี้วัดทั้ง 20 ตัว ตารางที่ 3 แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา และตารางที่ 4 ประเด็นความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของแนวทางดังกล่าว

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า โมเดลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 134.09$, $df = 115$, $\chi^2/df = 1.17$, $p = 0.12$, CFI = 1.00, GFI = 0.98, AGFI = 0.96 และ RMSEA = 0.02 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดล เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานขององค์ประกอบหลักทั้ง 4 ด้าน พบว่า องค์ประกอบด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด (0.95) รองลงมา คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ (0.92) ด้านการประเมินหลักสูตร (0.91) และด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ (0.80) ตามลำดับ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การวางแผนการใช้หลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษาไปสู่การปฏิบัติ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมา คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 4.63$) ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.54$) และด้านการประเมินหลักสูตร ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ ผลดังกล่าวสะท้อนว่า โรงเรียนโสตศึกษามีการดำเนินงานด้านการจัดทำหลักสูตรในระดับเด่นชัด ขณะที่ด้านการประเมินหลักสูตรยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาให้มีความเป็นระบบและสอดคล้องกับการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น จากผล

การวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสังเคราะห์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษาได้ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ การกำหนดสมรรถนะของผู้เรียนให้ชัดเจน การจัดทำแผนผังสมรรถนะ การเตรียมบุคลากรและทรัพยากร การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ภาษามือไทยและ สื่อประจักษ์สายตา และการประเมินตามสภาพจริง เพื่อให้การบริหารหลักสูตรสามารถตอบสนองต่อบริบทเฉพาะของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้อย่างเหมาะสม

ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะจำแนกตามข้อมูลทั่วไปพบว่า เพศมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะด้านการนำหลักสูตรไปใช้ โดยกลุ่มเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ขณะที่วุฒิการศึกษาสูงสุดมีผลต่อระดับการปฏิบัติการบริหารหลักสูตรทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนประสบการณ์ในการทำงานไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า พื้นฐานทางการศึกษาอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับความเข้าใจ ความพร้อม และความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา มากกว่าปัจจัยด้านระยะเวลาการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียว

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า แนวทางเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้ หากสถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการพัฒนาครู การสนับสนุนจากผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การจัดสรรทรัพยากร และการใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประเด็นสำคัญที่ควรดำเนินการ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์และสมรรถนะของผู้เรียนให้ชัดเจน การจัดทำแผนผังสมรรถนะ การจัดโครงสร้างเวลาเรียนให้ยืดหยุ่น การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ภาษามือไทยและสื่อประจักษ์สายตา ตลอดจนการประเมินตามสภาพจริงที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายมีส่วนร่วม ทั้งนี้ ผลการสนทนากลุ่มได้สะท้อนว่า ความสำเร็จของการนำแนวทางไปใช้มิได้ขึ้นอยู่กับตัวแนวทางเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับระบบสนับสนุนและความพร้อมของสถานศึกษาในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนโสตศึกษาอย่างแท้จริง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ที่	องค์ประกอบ	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	อันดับ	ข้อค้นพบ
1	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ	0.80	4	เป็นฐานของการกำหนดทิศทางและสมรรถนะของผู้เรียน
2	การวางแผนการใช้หลักสูตร	0.95	1	มีความสำคัญสูงสุดต่อการขับเคลื่อนหลักสูตรสู่การปฏิบัติ
3	การนำหลักสูตรไปใช้	0.92	2	สะท้อนคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะในชั้นเรียน
4	การประเมินหลักสูตร	0.91	3	มีบทบาทในการสะท้อนผลและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบรายตัวชี้วัดจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง พบว่า ตัวชี้วัดทั้ง 20 ตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวชี้วัด โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.45 - 0.87 แสดงให้เห็นว่าตัวชี้วัดแต่ละรายการสามารถสะท้อนองค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดค่าน้ำหนักองค์ประกอบรายตัวชี้วัดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบรายตัวชี้วัดของโมเดลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา

องค์ประกอบ	รหัส	รายการตัวชี้วัด	b (SE)	น้ำหนักมาตรฐาน	R ²
การจัดทำหลักสูตร	Q1.1	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายและสมรรถนะผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน	0.46	0.54	0.29
	Q1.2	หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและชุมชน	0.42 (0.04)	0.61	0.37
	Q1.3	ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร	0.37 (0.04)	0.55	0.30
	Q1.4	หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา	0.48 (0.05)	0.75	0.57
	Q1.5	สถานศึกษามีความพร้อมในการปรับหลักสูตรสู่ฐานสมรรถนะ	0.56 (0.06)	0.79	0.62
การวางแผนการใช้หลักสูตร	Q2.1	มีการวางแผนการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ	0.50	0.64	0.41
	Q2.2	ผู้บริหารสนับสนุนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ	0.32 (0.03)	0.56	0.32
	Q2.3	มีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและงบประมาณ	0.33 (0.04)	0.45	0.21
	Q2.4	ครูมีความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้	0.42 (0.03)	0.62	0.38
	Q2.5	แผนการใช้หลักสูตรสามารถดำเนินการได้จริง	0.39 (0.03)	0.59	0.35
การนำหลักสูตรไปใช้	Q3.1	ครูจัดการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน	0.38	0.56	0.32
	Q3.2	มีการใช้สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้	0.44 (0.03)	0.71	0.51
	Q3.3	การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน	0.48 (0.04)	0.68	0.47
	Q3.4	ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ให้การนิเทศติดตาม	0.36 (0.03)	0.62	0.38
	Q3.5	การนำหลักสูตรไปใช้เกิดผลกับผู้เรียนจริง	0.44 (0.04)	0.70	0.50
การประเมินหลักสูตร	Q4.1	มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินหลักสูตรที่ชัดเจน	0.50	0.79	0.62
	Q4.2	มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	0.37 (0.03)	0.63	0.39
	Q4.3	ผลการประเมินถูกนำไปใช้ปรับปรุงหลักสูตร	0.64 (0.04)	0.85	0.72
	Q4.4	ครูและผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร	0.68 (0.04)	0.87	0.75
	Q4.5	การประเมินช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้	0.63 (0.04)	0.82	0.68

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ Q1.5 สถานศึกษา มีความพร้อมในการปรับหลักสูตรสู่ฐานสมรรถนะ (0.79) Q2.1 มีการวางแผนการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ (0.64) Q3.2 มีการใช้สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ (0.71) และ Q4.4 ครูและผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประเมิน หลักสูตร (0.87) ผลดังกล่าวสะท้อนว่า ความพร้อมของสถานศึกษา การวางแผนอย่างเป็นระบบ การใช้สื่อและนวัตกรรม และการมีส่วนร่วมในการประเมิน เป็นประเด็นที่สำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา

ตารางที่ 3 สรุปแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา

องค์ประกอบ	แนวทางสำคัญ	จุดเน้นสำหรับโรงเรียนโสตศึกษา
การจัดทำหลักสูตร	กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และสมรรถนะผู้เรียนให้ชัดเจน	วิเคราะห์ข้อจำกัดด้านภาษา การสื่อสาร และการเข้าถึงการเรียนรู้
การวางแผนการใช้หลักสูตร	จัดทำ Competency Mapping โครงสร้างเวลาเรียน และแผนทรัพยากร	เตรียมครู ล่ามภาษามือ ภาษามือไทย สื่อประจักษ์สายตา และเทคโนโลยีช่วยสื่อสาร

ตารางที่ 3 สรุปแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา (ต่อ)

องค์ประกอบ	แนวทางสำคัญ	จุดเน้นสำหรับโรงเรียนโสตศึกษา
การนำหลักสูตรไปใช้	จัดการเรียนรู้เชิงรุก และเชื่อมโยงชีวิตจริง	ใช้ภาษามือไทย สื่อภาพ ภาระงาน และกิจกรรมที่ผู้เรียนเข้าถึงได้
การประเมินหลักสูตร	ประเมินตามสภาพจริง และใช้ผลสะท้อนเพื่อปรับปรุงหลักสูตร	เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมประเมินตามหลักฐานการปฏิบัติ

ตารางที่ 4 ประเด็นความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของแนวทางเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

ประเด็นความเป็นไปได้	เงื่อนไขสนับสนุน	ข้อควรคำนึงในการนำไปใช้
ด้านบุคลากร	พัฒนาครูด้านภาษามือไทย การออกแบบการเรียนรู้ และการประเมินสมรรถนะ	ควรกำหนดแผนพัฒนาครูต่อเนื่อง และมีระบบพี่เลี้ยง
ด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี	จัดสื่อประจักษ์สายตา อุปกรณ์ช่วยสื่อสาร และแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้	ควรจัดสรรงบประมาณและบำรุงรักษาสื่ออย่างต่อเนื่อง
ด้านการบริหารและนิเทศ	ผู้บริหารสนับสนุนการวางแผน การนิเทศ และการติดตามแบบร่วมพัฒนา	ควรใช้ข้อมูลจากการนิเทศปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ
ด้านการมีส่วนร่วม	ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง ร่วมสะท้อนผลการใช้หลักสูตร	ควรสร้างความเข้าใจร่วมเกี่ยวกับสมรรถนะ และการประเมินตามสภาพจริง

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การจัดทำหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นกระบวนการเชิงระบบที่ต้องเชื่อมโยงเป้าหมายของหลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้ การสนับสนุนทรัพยากร และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด สะท้อนว่าโรงเรียนโสตศึกษาจำเป็นต้องเตรียมระบบรองรับก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง ทั้งด้านบุคลากร เวลาเรียน สื่อภาษามือไทย สื่อประจักษ์สายตา เทคโนโลยี และการนิเทศติดตาม เพื่อให้สามารถแปลงสมรรถนะจากเอกสารหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับคณิต คนคม และคณะ ที่พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษายุคศตวรรษที่ 21 ต้องครอบคลุมการเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตร การวางแผน การใช้หลักสูตร การนิเทศติดตาม และการปรับปรุงพัฒนา (คณิต คนคม และคณะ, 2567) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ปิยวรรณ ประหยัต์ทรัพย์ และอัจฉรา นิยมภา ที่ชี้ว่า การกำหนดทรัพยากรหลักสูตรและระบบกำกับติดตามเป็นเงื่อนไขสำคัญของการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา (ปิยวรรณ ประหยัต์ทรัพย์ และอัจฉรา นิยมภา, 2567)

2. ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษาควรดำเนินการใน 4 ด้าน อย่างเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่การกำหนดสมรรถนะผู้เรียน การจัดทำแผนผังสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไปจนถึงการประเมินตามสภาพจริง ทั้งนี้ เพราะผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีเงื่อนไขการเรียนรู้ที่แตกต่างจากผู้เรียนทั่วไป การบริหารหลักสูตรจึงต้องพิจารณาภาษามือไทย สื่อประจักษ์สายตา และเทคโนโลยีช่วยสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของระบบหลักสูตร ไม่ใช่เป็นเพียงสื่อประกอบการสอน คุณค่าเฉพาะของงานวิจัยนี้ จึงอยู่ที่การทำให้บริบทผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นฐานของการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งสอดคล้องกับบทวรรณ โลหะเวช และคณะ ที่เสนอว่าการบริหารหลักสูตรที่มุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียนควรเริ่ม

จากการออกแบบหลักสูตรอย่างเป็นระบบและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (นทวรรณ โลหะเวช และคณะ, 2568) และสอดคล้องกับบังอร เสรีรัตน์ และนาฏฤดี จิตรรังสรรค์ ที่พบว่า การนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ต้องอาศัย การพัฒนาครูด้านการออกแบบกิจกรรมและการประเมินผลฐานสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง (บังอร เสรีรัตน์ และนาฏฤดี จิตรรังสรรค์, 2568)

3. ผลการวิจัยพบว่า แนวทางเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ หากได้รับการสนับสนุนด้านบุคลากร ทรัพยากร เทคโนโลยี การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และระบบนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เนื่องจากความเป็นไปได้ของแนวทางนี้ได้ขึ้นอยู่กับสาระของหลักสูตร เพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดระบบสนับสนุนให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ และการประเมินผลที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนได้จริง ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับอมรรัตน์ สัตย์ธรรม และวิสุทธิ วิจิตรพัชรารมณ์ ที่พบว่า การจัดการศึกษาพิเศษให้เกิดประสิทธิผลต้องอาศัยเป้าหมายที่ชัดเจน สภาพแวดล้อม สื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และการนิเทศติดตามแบบกัลยาณมิตร (อมรรัตน์ สัตย์ธรรม และวิสุทธิ วิจิตรพัชรารมณ์, 2568) อีกทั้งยังสอดคล้องกับประพิณญา ทิพย์แสง และอัจฉรา วัฒนานรงค์ ที่สะท้อนว่า ความพร้อมของครูโรงเรียนโสตศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนงานวิชาการ ดังนั้น การเตรียมการก่อนใช้หลักสูตร จึงเป็นเงื่อนไขเชิงระบบที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนโสตศึกษา (ประพิณญา ทิพย์แสง และอัจฉรา วัฒนานรงค์, 2568)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ของการวิจัยนี้ คือ “รูปแบบการเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ” ซึ่งเป็นกรอบการบริหารหลักสูตรที่แตกต่างจากการบริหารหลักสูตรทั่วไป เนื่องจากมีได้เริ่มต้นจากเอกสารหลักสูตรหรือโครงสร้างรายวิชาเป็นหลัก หากแต่ใช้บริบทของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นฐานในการออกแบบระบบบริหารหลักสูตรทั้งระบบ โดยให้ความสำคัญกับภาษา การสื่อสาร การรับรู้ผ่านสายตา การใช้ภาษามือไทย สื่อประจักษ์สายตา เทคโนโลยีช่วยสื่อสาร และความต้องการจำเป็นเฉพาะของผู้เรียนในฐานะองค์ประกอบตั้งต้นของการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ

รูปแบบดังกล่าวประกอบด้วย 4 มิติหลัก ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตรและผลการเรียนรู้ มีบริบทของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นฐานรากของรูปแบบ และมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การพัฒนาวิชาชีพครู การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ระบบนิเทศติดตาม ทรัพยากร และเทคโนโลยี ทำหน้าที่เชื่อมโยงประสานองค์ประกอบทั้ง 4 มิติ ให้ขับเคลื่อนไปอย่างเป็นระบบ องค์ความรู้ใหม่นี้จึงได้สะท้อนว่า การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษาไม่ใช่เพียงการปรับใช้หลักสูตรทั่วไปกับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แต่เป็นการออกแบบระบบบริหารหลักสูตรที่ยึดธรรมชาติการเรียนรู้และเงื่อนไขเฉพาะของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การสื่อสาร การดำรงชีวิต และการพึ่งพาตนเองได้อย่างเหมาะสม

ซึ่งกล่าวโดยสรุป รูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้นมีความใหม่เชิงวิชาการใน 3 ประการสำคัญ ได้แก่ ประการแรก การกำหนดให้บริบทของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นฐานของการบริหารหลักสูตร มิใช่เพียงปัจจัยประกอบภายนอก ประการที่สอง การบูรณาการภาษามือไทย สื่อประจักษ์สายตา และเทคโนโลยีช่วยสื่อสารเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบ และประการที่สาม การใช้การประเมินตามสภาพจริงเป็นกลไกสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง รูปแบบดังกล่าวจึงเป็นกรอบการบริหารหลักสูตรที่เชื่อมโยงนโยบายหลักสูตรฐานสมรรถนะกับการจัดการเรียนรู้เฉพาะสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรม

รูปแบบการเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ภาพที่ 1 รูปแบบการเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงกันระหว่างการจัดทำหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยความสำเร็จของการบริหารหลักสูตรขึ้นอยู่กับความสามารถของสถานศึกษาในการจัดระบบสนับสนุนให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนั้น สถานศึกษาควรนำตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นกรอบในการประเมินความพร้อมและพัฒนาระบบบริหารหลักสูตร ก่อนนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้จริง โดยให้ความสำคัญกับการวางแผนการใช้หลักสูตร ควบคู่กับการพัฒนาครูด้านทักษะภาษามือไทย การออกแบบการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียน การประเมินตามสภาพจริง และการจัดระบบนิเทศติดตามแบบร่วมพัฒนา สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรทดลองใช้โมเดลในสถานศึกษาจริง พัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยเฉพาะ และศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะระหว่างโรงเรียนโสตศึกษากับสถานศึกษาประเภทอื่นในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อยืนยันความเหมาะสมของแนวทางและขยายองค์ความรู้ในบริบทการศึกษาพิเศษให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณิต คนคม และคณะ. (2567). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษายุคศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มข้อมือเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. วารสาร มจร ตรีภพชัยปริทรรศน์, 8(4), 453-468.
- นทวรรณ โลหะเวช และคณะ. (2568). แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(5), 926-941.
- บังอร เสรีรัตน์ และนาฏฤดี จิตรรังสรรค์. (2568). การศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 20(1), 111-126.
- ประพิณญา ทิพย์แสง และอัจฉรา วัฒนานรงค์. (2568). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วารสารครุศาสตร์ปัญญา, 4(5), 50-68.
- ปิยวรรณ ประหยัดทรัพย์ และอัจฉรา นิยามา. (2567). แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 11(3), 300-315.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 (6 เมษายน 2560).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 23 เมษายน 2569 จาก <https://shorturl.asia/vq1Hs>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2564). คู่มือการดำเนินงานตามแนวทางการนำสมรรถนะหลัก 5 ประการสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในชั้นเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 23 เมษายน 2569 จาก <https://shorturl.asia/Ygd2f>
- สิริลักษณ์ มณีรัตน์ และคณะ. (2566). แนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 34(3), 1-11.

อมรรัตน์ สัตย์ธรรม และวิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์. (2568). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 20(2), 1-11.